

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye yuddhakāṇḍē
॥ *ṣōḍaśādhikaśatatamaḥ sargaḥ* ॥

This document has been prepared by
Sunder Kidāmbi
with the blessings of
śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan
His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ śōḍaśādhikaśatatamaḥ sargaḥ ॥

śrīrāmāya sōpālambhaṃ prativacanaṃ dattvā
svasatītvaparīkṣārthaṃ sītāyā agnau pravēśaḥ

ēvamuktā tu vaidēhī
paruṣaṃ rōmaharṣaṇam |
rāghavēṇa sarōṣēṇa
śrutvā pravyathitābhavat || 6.116.1 ||

sā tadāśrutapūrvam hi
janē mahati maithilī |
śrutvā bharturvacō ghōraṃ
lajjayāvanatābhavat || 6.116.2 ||

praviśantīva gātrāṇi
svāni sā janakātmajā |
vāksaraistaiḥ saśalyēva
bhṛśamaśrūṇyavartayat || 6.116.3 ||

tatō bāṣpapariklinnaṃ
pramārjantī svamānanam |

śanairgadgadayā vācā

bhartāramidamabravīt || 6.116.4 ||

kiṃ māmasadrśaṃ vākya -

mīdrśaṃ śrōtradāruṇam |

rūkṣaṃ śrāvayasē vīra

prākṛtaḥ prākṛtāmiva || 6.116.5 ||

na tathāsmi mahābāhō

yathā māmavagacchasi |

pratyayaṃ gaccha mē svēna

cāritrēṇaiva tē śapē || 6.116.6 ||

prthakstrīṇāṃ pracārēṇa

jātiṃ tvam pariśaṅkasē |

parityajaināṃ śaṅkāṃ tu

yadi tē'haṃ parīkṣitā || 6.116.7 ||

yadahaṃ gātrasaṃsparśaṃ

gatāsmi vivaśā prabhō |

kāmakārō na mē tatra

daivaṃ tatrāparādhyati || 6.116.8 ||

madadhīnaṃ tu yat tanmē

hṛdayaṃ tvayi vartatē |

parādhīnēṣu gātrēṣu

kiṃ kariṣyāmyanīśvarī || 6.116.9 ||

saha saṃvṛddhabhāvēna

saṃsargēṇa ca mānada |

yadi tē'haṃ na vijñātā
hatā tēnāsmi śāśvatam || 6.116.10 ||

prēṣitastē mahāvīrō
hanumānavalōkakaḥ |
laṅkāsthāhaṃ tvayā rājan
kiṃ tadā na visarjitā || 6.116.11 ||

pratyakṣaṃ vānarasyāsya
tadvākyasamanantaram |
tvayā santyaktayā vīra
tyaktaṃ syājjīvitam mayā || 6.116.12 ||

na vṛthā tē śramō'yaṃ syāt
saṃśayē nyasya jīvitam |
suhṛjjanapariklēsō
na cāyaṃ viphalastava || 6.116.13 ||

tvayā tu nṛpaśārdūla
rōṣamēvānuvartatā |
laghunēva manuṣyēṇa
strītvamēva puraskṛtam || 6.116.14 ||

apadēsēna janakā -
nnōtpattirvasudhātalāt |
mama vṛttaṃ ca vṛttajña
bahu tē na puraskṛtam || 6.116.15 ||

na pramāṇīkṛtaḥ pāṇi -
rbālyē mama nipīḍitaḥ |

mama bhaktiśca śīlaṃ ca
sarvaṃ tē pṛṣṭhataḥ kṛtam || 6.116.16 ||

iti bruvantī rudatī
bāṣpagadgadabhāṣiṇī |
uvāca lakṣmaṇaṃ sītā
dīnaṃ dhyānaparāyaṇam || 6.116.17 ||

citāṃ mē kuru saumitrē
vyasanasyāsyā bhēṣajam |
mithyāpavādōpahatā
nāhaṃ jīvitumutsahē || 6.116.18 ||

aprītēna guṇairbhartrā
tyaktāyā janasaṃsadi |
yā kṣamā mē gatirgantum
pravēkṣyē havyavāhanam || 6.116.19 ||

ēvamuktastu vaidēhyā
lakṣmaṇaḥ paravīrahā |
amarṣavaśamāpannō
rāghavaṃ samudaikṣata || 6.116.20 ||

sa vijñāya manaśchandaṃ
rāmasyākārasūcitam |
citāṃ cakāra saumitri -
rmatē rāmasya vīryavān || 6.116.21 ||

nahi rāmaṃ tadā kaścit
kālāntakayamōpamam |

anunētumathō vaktuṃ

draṣṭuṃ vāpyaśakat suhṛt || 6.116.22 ||

adhōmukhaṃ sthitaṃ rāmaṃ

tataḥ kṛtvā pradakṣiṇam |

upāvartata vaidēhī

dīpyamānaṃ hutāśanam || 6.116.23 ||

praṇamya daivatēbhyaśca

brāhmaṇēbhyaśca maithilī |

baddhāñjalipuṭā cēda -

muvācāgnisamīpataḥ || 6.116.24 ||

yathā mē hṛdayaṃ nityaṃ

nāpasarpaṭi rāghavāt |

tathā lōkasya sākṣī māṃ

sarvataḥ pātu pāvakaḥ || 6.116.25 ||

yathā māṃ śuddhacāritrāṃ

duṣṭāṃ jānāti rāghavaḥ |

tathā lōkasya sākṣī māṃ

sarvataḥ pātu pāvakaḥ || 6.116.26 ||

karmaṇā manasā vācā

yathā nāticarāmyaham |

rāghavaṃ sarvadharmajñāṃ

tathā māṃ pātu pāvakaḥ || 6.116.27 ||

ādityō bhagavān vāyu -

rdiśaścandraṣṭathaiṣa ca |

ahaścāpi tathā sandhyē
 rātriśca pṛthivī tathā |
 yathānyē'pi vijānanti
 tathā cāritrasaṃyutām || 6.116.28 ||

ēvamuktvā tu vaidēhī
 parikramya hutāśanam |
 vivēśa jvalanaṃ dīptaṃ
 niḥśaṅkēnāntarātmanā || 6.116.29 ||

janaśca sumahāṃstatra
 bālavṛddhasamākulaḥ |
 dadarśa maithilīṃ dīptaṃ
 praviśantīṃ hutāśanam || 6.116.30 ||

sā taptanavahēmābhā
 taptakāñcanabhūṣaṇā |
 papāta jvalanaṃ dīptaṃ
 sarvalōkasya sannidhau || 6.116.31 ||

dadrśustāṃ viśālākṣīṃ
 patantīṃ havyavāhanam |
 sītāṃ sarvāṇi rūpāṇi
 rukmavēdinibhāṃ tadā || 6.116.32 ||

dadrśustāṃ mahābhāgāṃ
 praviśantīṃ hutāśanam |
 ṛṣayō dēvagandharvā
 yajñē pūrṇāhutīmiva || 6.116.33 ||

pracukruśuḥ striyaḥ sarvā -
stām dṛṣṭvā havyavāhanē |
patantīm saṃskṛtām mantrai -
rvasōrdhārāmivādhvarē || 6.116.34 ||

dadrśustām trayō lōkā
dēvagandharvadānavāḥ |
śaptām patantīm nirayē
tridivād dēvatāmiva || 6.116.35 ||

tasyāmagñiḥ viśantyām tu
hāhēti vipulaḥ svanaḥ |
rakṣasām vānarāṇām ca
sambabhūvādbhutōpamaḥ || 6.116.36 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē
yuddhakāṇḍē ṣōḍaśādhikaśatatamaḥ sargaḥ ||